

A borturizmus Magyarországon

A borturizmus és a borutak fogalmi rendszere

A borturizmus

- Az agroturizmus egyik speciális megoldása:
 - a helyi termékek bemutatásának
 - és eladásának módszere.
- A turisztikai kínálat az adott termelőnél vagy termelőüzemnél történő:
 - borbemutatót, borkóstolást,
 - ehhez kapcsolódó vendéglátást jelent,
 - kedvező esetben boreladással is kiegészülve.

és a

borutak

- Településeket és térségeket összekötő, helyi terméken alapuló tematikus út
- A szőlő- és borkultúra, mint a tájegységi program váza jelenik meg:
 - hozzá igen színes és sokrétű programcsokrot kínál.
 - A program kitekintéssel rendelkezik a körzet természeti értékeire, műemlékeire, települési tradícióira és a helyi kultúrára.

A **borút** térségi turisztikai termék és közösségi alkotás, amiben szerepet vállalnak mindazok – a magánszemélyektől a vállalkozásokon át az önkormányzatokig –, akik a tájegység turisztikai fejlesztésében és a borvidék megerősítésében érdekeltek:

- A szőlővel-borral foglalkozó őstermelők, vállalkozások, szervezetek;
- Vendéglátással, gasztronómiával, turizmus-szervezéssel foglalkozók;
- A vonzerők „birtokosai”: rendezvények szervezői, múzeumok működetői, kézművesek, helyi termék előállítói, művelődési és hagyomány-őrző intézmények, szervezetek;
- A vendégfogadással foglalkozók a falusi vendégfogadástól a panziókon át egészen a hotelekig;
- A helyi és térségi szakmai és civil szervezetek;
- Valamint a települések „gazdái”, az önkormányzatok és ezek intézményei.

2005-ben 22 borvidékünkön 32 szervezet regisztráltatta magát borútként, képviselőik az országos érdekképviselő szervezetét a fogalom tartalmi definiálásával együtt kezdték meg 2003-ban. A létrejött szervezet a Magyar Borutak Országos Szövetsége (MABOSZ).

A hazai borutak utóbbi években létrejött országos képviselője (MABOSZ) is meghatározta a fogalom tartalmát. A borutat olyan összetett turisztikai terméknek tartják, amely sajátos, egyedi kínálatokkal rendelkezik, szervezett egységként működik, piacra jutását közösségi marketing segíti, és szolgáltatásai minősítettek, így megfelelnek a nemzetközi turisztikai elvárásoknak. A megfogalmazás hangsúlyozza a turisztika, a helyi kultúra és a borászat szoros összekapcsolódását és jelentőségét a vidékfejlesztésben, valamint a civil szerveződések kiemelt szerepét a helyi érdekeltek összefogásában. A borút idegenforgalmi kínálatként csak a legutóbbi 8-10 évben vált ismertté Magyarországon. Az Európai Bortermelő Régiók Gyűlésének (AREV) az elsődlegesen EU-s borvidékeket támogató borút fejlesztési programjaiba bevont Baranya megyében jött létre az első hazai példa, a Villány–Siklói Borút. Az 1994-ben alapított Villány–Siklói Borút Egyesület, amelynek tagjai között a települések önkormányzatai és helyi polgárok mellett a vállalkozók is képviseltetik magukat, működési céljaként határozta meg: „a borvidéki borút létrehozását, a borvidék sajátos arculatának és tájegységi képének erősítését, a borturizmus fellendítését, a kétezres éves borkultúrában rejlő fejlesztési lehetőségek kibontakoztatását”. A PHARE-alap támogatásával megvalósított borútprogram három alappillére: a kínálatok és programok minősítési rendszere, az idegenforgalmi információs rendszer és a közösségi marketingtevékenységek. A kiépült borút programjai természetesen erősen kötődnek a borhoz. A bortermelő, szőlőművelő hagyományok bemutatása, a pincészethez-borászathoz kötődő kézművesmesterségek

megismerése, borkóstolás, borvásárlás a borút minősített pincéiben, vendéglátás, pinceprogram, üdülés a borosgazdánál. Ezeket kiegészítő programok teszik még gazdagabbá:

- falusi turizmus, falusi programok,
- gasztronómiai programok,
- természetjáró programok,
- kerékpáros, lovas programok,
- különböző hobbitevékenységek,
- kulturális és művészeti programok,
- rendezvények, helyi ünnepek,
- vallási turizmus stb.

Forrás: Szabó G., 2006

A hazai borutak jellemzői, turisztikai típusaik

Ismerve a hazai borvidékek egyéni sajátosságait nehezen képzelhetnénk azt el, hogy mindegyik borvidéki borút hasonló jellegű kínálatot hozna létre. A táji, termőhelyi és idegenforgalmi adottságok borvidékenkénti különbségeit ehhez igazodó turisztikai kínálat, borút-kialakítással érdemes megjeleníteni. Erre szerencsére az európai borutakon számos követendő példát találhatunk. Az AREV szakmai szervezeteként működő Borutak Európai Tanácsa (CERV), figyelemmel a kontinensen több évtizedes hagyományokkal rendelkező borutakra (Rajna-Pfalz, Elzász) és az 1992 óta az Európai Unió Dionysos programjával fejlesztett borutakra (többek között: Alentejo, Porto régió, Szicília, Stájerország, Katalónia, Lombardia), a következő típusaikat határozta meg:

- 1. Nyitott borút**, borkóstolóhelyek laza hálózata. Borkóstolásra és étkezésre, vendéglátásra felkészült egységek egy idegenforgalmi régióban.
- 2. Tematikus borút**. Ebben a borkóstolóhelyek speciális programokkal egészülnek ki. Leggyakrabban kultúra, természet (különleges értékekkel rendelkező védett terület), gasztronómia kapcsolódik hozzájuk.
- 3. Klasszikus borút**. Konkrét bejárható útvonal, „borkörút”, ahol minősített borkínáló- és eladóhelyek, vendéglők, szálláshelyek, látnivalók, valamint programok várják a turistákat. A látogatókat információs táblák irányítják a keresett szolgáltatáshoz.

A hazai adottságokra áttűtetve ezt a típusbeosztást:

- **Nyitott borút**: a széttagolt, egymástól viszonylag távol fekvő termőhelyekből összetevődő borvidékek borturisztikai kínálata.

Jellemzőjük:

- a nagy földrajzi távolságok az egyes borúti állomások között,
- kevéssé ismert borokkal és vendéglátással rendelkeznek, hírnevük erősítésre szorul,
- nincsenek országos vonzású, borkultúrához, turizmushoz kapcsolódó rendezvényeik,
- Nem fekszik olyan nagyváros vagy üdülőhely a közelükben, amelyek állandó keresletet biztosítanának,
- viszonylag kis intenzitású kínálatuk főként a borturizmus alapvető formáira:
 - kóstolás, eladás, vendégfogadás támaszkodik.
- Jellemzőjük a borászatok nagy száma mellett:
- azok jelentős technológiai színvonalkülönbsége,
- a palackozott borok alacsony részaránya a kibocsátott termékek között.

A nyitott borutakon a továbblépés lehetőségét egy olyan vidékturizmus-hálózat kialakítása jelenti, amely a táj és a borvidék megismertetésén keresztül a borok hírnevének erősödését is magával hozza. A borturizmus konkrét kínálatai mellett, az ilyen borvidékeken a falusi turizmus, az agroturizmus és a kulturális ajánlatok fejlesztése lehet a helyi lakosság mozgósításának, borúthoz kapcsolásának kulcsa, a fejlesztés megvalósítója. A Dél-Dunántúlról ilyen nyitott borútnak minősíthetjük a Tolnai Borutat, de az észak-magyarországiak közül több is ebben a fejlesztési irányban keresheti jövőjét. Kimondottan ez lehet az „útja” az alföldi borvidékek borútfejlesztéseinek.

© Cartographia TK., Bp.